

La intensitat de la recerca plàstica contemporània

“L’obra pictòrica i tèxtil de Josep Grau-Garriga ha assolit en el transcurs del temps cada vegada més una solidesa tan remarcable que avui dia esdevé un fet referencial per captar la intensitat de la recerca plàstica contemporània no solament a Catalunya i a l’estat espanyol sinó també a l’estranger –Europa i Amèrica del Nord inclosos– on, finalment, ha fixat des de fa una vintena d’anys el seu domicili i taller de creació.”

Ho escriu Arnau Puig al catàleg de l’exposició que va presentar l’artista a Vilafranca del Penedès del 5 de maig al 12 de juny i que el 14 de setembre quedarà instal·lada al Museu del Tapís Contemporani de Sant Cugat del Vallès, fins l’11 de desembre.

Josep Grau-Garriga, nascut a Sant Cugat de Vallès el 1929, es va morir el dia 29 d’agost passat a l’edat de 82 anys a l’hospital d’Angers, França. Va treballar com quan era jove fins el dia 20 d’agost, dia que va patir un ictus hemorràgic.

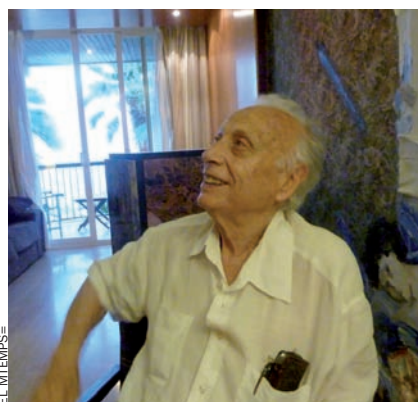
Era considerat un dels gran artistes catalans del segle XX i el renovador del tapís contemporani a casa nostra.

L’artista era ingressat a la unitat de cures intensives de l’hospital d’Angers, ciutat on vivia, de feia temps, amb la seva dona i les seves dues filles petites.

Tenia previst d’anar a Sant Cugat aquest setembre, coincidint amb una altra exposició a la Canals-Galeria d’Art, inaugurada l’1 de setembre, i amb la inauguració de la mostra al Museu del Tapís Contemporani.

Format artísticament a la Facultat de Belles Arts de Barcelona, durant la seva dilatada trajectòria professional Grau-Garriga va treballar camps tan diversos com el dibuix, la pintura, l’escultura, el gravat i el tapís. La seva obra és repartida per les principals col·leccions i museus del món i és qui va donar a conèixer el tapís a través de l’Escola

L’obra de Josep Grau-Garriga (1929-2011) constitueix un fet referencial per a captar la intensitat de la recerca plàstica contemporània, segons el crític d’art Arnau Puig.

Josep Grau-Garriga es va mantenir actiu fins els darrers dies de la seva vida.

Catalana de Tapís de Sant Cugat. Ell introduí els nous conceptes aplicats a aquesta disciplina a casa nostra i acaparà l’atenció del món artístic nacional i internacional.

A l’exposició actual a Canals-Galeria d’Art s’hi poden veure dibuixos, pintures i tapissos, elaborats entre els anys 1970 i 2005. Són dibuixos carregats de simbologia, pintures de gruixos i objectes incorporats i tapissos amb gruixos, lligams i nusos.

L’exposició coincidirà amb la d’obra tèxtil que, un cop exhibida a Vilafranca del Penedès, s’obrirà al Museu de Tapís Contemporani de Sant Cugat. N’és el comissari Josep Canals, director de la Canals-Galeria d’Art.

Al començament de la dècada dels 60 del segle passat, s’adonà que a la seva localitat d’origen hi havia una indústria que elaborava tapissos i catifes i que continuava treballant-los seguint el mètode de Jacquard establert al segle XIX.

En aquell moment l’art contemporani havia adquirit una nova sensibilitat i considerava que l’element bàsic en tota creació plàstica moderna era els suports amb què es treballa –la pintura en si i les fibres que constitueixen el tramut i l’ordit dels productes tèxtils– i no pas l’anècdota a què aquests suports podien donar forma.

Grau-Garriga, en aquell moment, ja s’havia adonat –recorda Arnau Puig– que la pintura era els colors amb què per ímpetu gestual –l’altra gran aportació de l’art del segle XX– es dipositaven sobre la tela, o també als murs, i que s’havia d’elaborar amb estrictes finalitats de sensibilitat estètica.

Sobre la producció de la fàbrica de tapissos i catifes de Sant Cugat, se li acudí que s’havia de fer una cosa similar amb les fibres tèxtils. S’informà que l’artista francès Jean Lurçat havia procedit d’una manera similar a l’elaboració de la tapisseria actual, desmuntant les idees de la històrica gran fàbrica de Gobelins. Decididament, féu aquest pas i encara anà més enllà, diu Arnau Puig: no tan sols reduí la coloració dels tapissos a la dels colors essencials de les fibres emprades, sinó que, a més, posà de manifest la qualitat matèrica d’aquestes fibres. A més, les féu treballar no solament en el simple pla bidimensional de l’entramat, sinó dotant-les de dimensions volumètriques reals, de manera que substituïa l’impacte òptic de la tapisseria clàssica per una tangibilitat tàctil que feia apreciar les qualitats dels suports: cotó, lli, llana, seda, sisal, cànem, jute o qualsevol altre material fibrós, incloses les fibres metàl·liques i, si s’esqueia, les sintètiques.

Així doncs, el cèlebre cartó clàssic, esbós del que havia de ser i representar el tapís, esdevenia una autèntica obra d’art plàstica matèrica i tridimensional, considera Arnau Puig. A aquest nou concepte del tapís només li mancava respondre: a què podia al·ludir?, quina era la intenció que organitzava aquell seguit de matèries i accions simultàniament reunides?

Teixit en blau, 1980. L'obra s'exhibeix a Canals-Galeria d'Art, de Sant Cugat del Vallès.

Era obvi –comenta el seu estudiós– que en la circumstància d'aquells anys 60, que culminà en els fets del maig del 68 i dels anys successius, la referència plàstica de les obres, el referent ocasional, no podia ser sinó el compromís polític i social en què –amb voluntat o sense– l'artista és sempre present i inclòs. Uns títols poden advertir a l'observador, no amatent a la circumstància de la seva execució

voluntarista, a què al·ludeixen aquells jocs plàstics matèrics i pictòrics; però també qui observa l'obra amb la simple sensibilitat s'adona immediatament que aquelles peces tan tremendament que tempestuosament treballades i formalment arriscades –tant en matèries com en colors i construccions–, elaborades mitjançant un *collage* al·lusiú expressiu, responen i són la plasmació dels fets que constitueixen la quotidianitat

del viure, no únicament de l'artista sinó també de tots aquells ciutadans que es troben en la seva circumstància ideològica i econòmica.

Per si manqués encara un element no decoratiu sinó teatralitzant als grans tapissos de Grau-Garriga, molts són elaborats amb la intenció que indiquin, marquin i delimitin una instal·lació, un indret penetrable, un espai d'ubicació oberta on l'observador pot viure i con-viure amb l'obra realitzada.

Però com que l'artista, Grau-Garriga, és –conclou el crític Arnau Puig– en tot moment un pintor, un creador de formes que bàsicament impacten pel sentit visual i tàctil, per damunt de les qualitats tàctils de les fibres apareix sempre el color, que modifica, canvia, provoca la captació única i existencial del seu complex estètic. “En totes aquestes obres –escriu Puig– assistim a la màgia, que davant d'elles es trans-fereix a l'observador, de poder viure en els sentiments i en les emocions els impactes nets i polits que ofereix l'estètica i, si qui se les mira ho creu necessari, palpar-hi també el combat i les lluites del nostre temps. La subjec-tivitat i l'objectivitat enllaçades per la plàstica.”

Feliu Vila

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Sanchis

Nasqué al rovell de l'ou de la ciutat, al cor del cap i casal. Era un palau del segle XIV, assolat l'any 1963 (els anys 60 els feixistes alcaldes impulsaven la despersonalització de la ciutat, estimu-laven l'arrasament d'edificis amb forta identitat); era a la plaça de l'Almoïna, amb el núm. 2, i havia estat habitat per a casa dels canonges de la veïna Seu: “Una gran casa, amb amplis salons, molts corredors, moltes escales, molts espais morts [...], amb un pati, l'encant principal de l'edifici, on jugava jo” (MSG).

Fa cent anys enguany que allí, el 9 de setembre, vingué al món Manuel Sanchis Guarner.

Veí la llum en una València poble-tana, amb caràcter i solidària, en transit cap a la gran ciutat, com ell deia, “encara prou provinciana i patriarcal, molt jerarquitzada, que conservava prou aspectes tradicionals [...]. Els carrers s'omplien de vaques que munyien a la porta dels clients, venedors, adobadors, formatgers, allers, peixcaters, cacauers, orxaters, cadirers, esmoladors, graneres, matalafers, llanterners, cegos cantant romanços [...], una ciutat mediterrània amb molt poca intimitat” (MSG).

Obrí els ulls en un temps d'injustícies i misèries, d'inestabilitat política i violència social, de desequilibris i crisi. Dos mesos després de la mort de Teodor Llorente, l'enemic feroç del valencianisme polític, esforçat col·laboracionista a pansir la Renaixença per a major glòria de l'espanyolisme borbònic: “Els trova-

Plaça de l'Almoïna, a València, on hi havia la casa natal de Sanchis Guarner.

dors valencians, al lloar les glories de nostre antic Reine, no aspiren a restablir-lo, en dany de la unitat espanyola”. Ben al contrari, Sanchis Guarner aspirava a la reconstrucció nacional del país, enfront de la invisibilització, perquè, com ell deia: “Nacionalisme vol dir llibertat i cultura d'un poble, mentre que imperi significa domini d'un poble militarment més fort.”